

курс є „ключовим елементом наукової підготовки”. Так, в основу змісту першої частини курсу покладено знання, які стосуються структури та хімічного складу планети Земля. У процесі вивчення цієї теми учні повинні ознайомитись із такими основними поняттями, як: літосфера, мінерали, тектонічні платформи, магматизм, внутрішня енергія Землі та ін. [5].

Висновки... У Франції шкільна географічна освіта допомагає у вихованні компетентної людини, підготовленої до життя, яка вільно орієнтується у складних проблемах реальності, здатна усвідомлювати свою відповідальність і роль у суспільстві. Тут існують досить чітко визначені якісні відмінності між загальноосвітніми курсами основної і поглибленими курсами старшої ланки школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вульфсон Б. Л. Школа современной Франции / Б. Л. Вульфсон. – М. : Педагогика, 1970. – 240 с.
2. Джурицкий А. П. Школа Франции XX столетия / А. П. Джурицкий. – М. : Прометей, 1989. – 12 с.
3. Максаковский В. П. Актуальные проблемы школьного географического образования / В. П. Максаковский // География. – 2002. – №30. – С.2–3.
4. Максаковский В. П. Преподавание географии в зарубежной школе / В. П. Максаковский. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 362 с.
5. Старша школа зарубіжжя : організація та зміст освіти / за ред. О. І. Локшинової. – К. : Богданова А. М., 2006. – 232 с.

Аннотация
И.М.Шоробура

Особенности развития школьного географического образования во Франции

В статье рассматривается вопрос развития школьного географического образования во Франции. Анализируются построение географических курсов в школе, где география является одним из традиционных предметов. Рассматриваются проблемы школьного географического образования. Знание зарубежного опыта поможет оптимизировать структуру и содержание школьного географического образования в Украине.

Ключевые слова: география, школьное географическое образование, школы Франции

Summary
I.M.Shorobura

Peculiarities of the Development of the School Geographical Education in France

The questions of the development of the school geographical education in France have been considered in the article. The structure of geographical courses at school where geography is one of the traditional subjects has been analyzed. The problem of foreign school geographical education has been viewed. The knowledge of the foreign experience will help to optimize the structure and the contents of the school geographical education in Ukraine.

Key words: geography, school geographical education, schools in France.

Дата надходження статті:

„26” грудня 2008 р.

УДК 371.11 + 378.11 + 377.4

Л.О.ЩОГОЛЄВА,
доцент
(м.Луцьк)

Реалізація моделі формування управлінської компетентності керівників закладів освіти

В статті представлено шляхи і форми реалізації моделі формування управлінської компетентності керівника.

Ключові слова: модель, компетентність, управлінська компетентність, системний підхід, якість освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Зміна філософських основ в освіті потребує нового підходу до теорії та практики формування й розвитку особистості в цілому. Багато в чому характер модернізації шкільної освіти визначає якість професійного становлення керівника. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки теорії та практики формування професійної компетентності керівників освітніх установ.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Питанням підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ присвячені наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких значне місце посідають роботи: Є.С.Березняка, В.І.Бондаря, В.М.Мадзігона, Л.М.Карамушки, Н.Л.Коломінського, О.В.Киричука, В.І.Маслова, М.Петрі та ін. Вагомим внеском у розвиток теорії управління загальноосвітніми навчальними закладами стали праці Л.І.Даниленко, Г.В.Єльнікової, В.В.Гуменюк, Л.М.Калініної, Н.М.Островерхової, В.С.Пікельної та ін. В них розкрито

пріоритетні принципи управління, модернізовані функції керівника школи, сучасні форми й методи управління, стилі управління тощо.

У працях О.Г. Ковальова, Н.В.Кузьміної, Р.Х.Шакурова, Л.М.Карамушки, Н.Л.Коломінського та інших дослідників частково розкриті психологічні аспекти управління школою, особливості педагогічної праці, керівництва колективом. Працівниками ЦППО було розроблено концепцію цілеспрямованого фахового зростання керівних і педагогічних працівників, яка лягла в основу моделювання змісту діяльності обласних інститутів ППО щодо формування професійної компетентності управлінців.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є розкрити сутність моделі формування управлінської компетентності керівників ЗНЗ та шляхів і форм її реалізації в роботі обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу... На основі базового стандарту професійної діяльності керівника освітнього закладу, запропонованого ЦППО, розроблено модель формування управлінської компетентності керівника закладу освіти. Під компетентністю керівника ми розуміємо інтегральну характеристику, яка слугує показником його готовності до управлінської діяльності, показником здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення.

З метою відбору методів і форм роботи з керівниками освітніх закладів і установ, їх змістового наповнення, ми запропонували модель формування професійної компетентності керівника ЗНЗ та розпочали роботу над її впровадженням.

Створення моделі передбачає обґрунтування цілей, виділення принципів, напрямів і методів роботи, визначення критеріїв результатів діяльності [5, с.33].

Загальна мета розробки зазначеної моделі сформульована як *спонукання до саморозвитку, самовдосконалення фахівця через систему взаємодії „викладач ↔ керівник“.*

Розробляючи модель, ми керувалися такими принципами:

- цілепокладання (відповідність сучасним соціальним потребам);
- науковість;
- демократизація та гуманізація;
- послідовність;
- діалогізм;
- варіативність і диференціація;
- визнання провідної ролі у формуванні компетентності самого фахівця;
- наявність зворотного зв'язку;
- взаємозв'язок теорії та практики.

Проблема розробки та реалізації моделі формування управлінської компетентності керівників ЗНЗ в інституті післядипломної педагогічної освіти визначила такі напрями діяльності:

1. *Самовдосконалення працівників кафедри через роботу над науковою проблемою інституту „Розвиток професійної компетентності педагога в умовах модернізації освіти“, науковою темою кафедри та власними науково-методичними проблемами.*

2. *Забезпечення наукової та методичної поінформованості педагогів.*

3. *Розвиток управлінської компетентності керівника освітнього закладу.*

Охарактеризуємо кожен із цих напрямів. Науковою темою кафедри є „Управління розвитком якості освіти“. Теоретична значущість розробки проблеми полягає в створенні *структури феномену „якість освіти“ та визначені поняття „управління розвитком якості освіти“.*

Практична значущість роботи полягає в розробці та впровадженні механізмів управління розвитком якості освіти.

Формування управлінської компетентності керівників здійснюється шляхом підвищення кваліфікації на курсах при інституті ППО через участь у всеукраїнських, обласних науково-практичних конференціях, науково-методичних семінарах тощо.

Результати роботи над вищевказаними проблемами знаходять відображення при реалізації другого напрямку діяльності кафедри. „Забезпечення наукової та методичної поінформованості педагогів“.

Організаційне та науково-методичне забезпечення навчального процесу повинно бути спрямоване на підвищення якості підготовки фахівців. Це здійснюється шляхом організації навчальної та методичної діяльності на основі принципів гуманізму та демократизму, свободи і відповідальності, законності, пріоритетності загальнолюдських цінностей, органічного зв'язку з національною історією, задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному та духовному розвитку; забезпечення наступності та розвиваючого характеру навчання, гармонійного поєднання інтегративності, варіативності та індивідуалізації змісту і форм освіти; формування нормативної, навчально-методичної та документальної бази, подальше реформування структурних і організаційних елементів професійної підготовки у системі післядипломної освіти.

На цьому етапі основними завданнями є:

а) перебудова управління науково-методичним забезпеченням професійної підготовки керівних кадрів на основі постійної взаємодії з практикою; б) підвищення методологічної, правової та рефлексивної культури педагогічних і керівних кадрів; в) опанування і застосування в управлінській діяльності нових інформаційних технологій; г) надання практичної допомоги керівним кадрам у самовизначенні в освітній ситуації, проектуванні й реалізації особистісних технологій.

Науково-методичний супровід професійного зростання керівників освітніх установ передбачає вивчення та обговорення нормативних документів, інформаційне забезпечення професійної діяльності, впровадження нових технологій через розробку дидактичних матеріалів, завдань для перевірки знань, активних форм роботи, а тому реалізується через розробку: навчальних планів проблемних та пролонгованих курсів на засадах диференційованого підходу; програм спецкурсів; дидактичного забезпечення лекційних та семінарських занять; завдань для самостійного опрацювання; контрольних питань та завдань (в тому числі діагностичних); програм навчальних занять в міжкурсовий період; навчальних та методичних посібників.

Третій напрям діяльності – розвиток управлінської компетентності керівника освітнього закладу.

Основними завданнями на цьому етапі ми вважаємо: 1) підвищення методологічної, правової та рефлексивної культури педагогічних і керівних кадрів; 2) перебудову управління науково-методичним забезпеченням професійної підготовки керівних кадрів на основі постійної взаємодії з практикою; 3) опанування і застосування в управлінській діяльності нових інформаційних технологій; 4) надання практичної допомоги керівним кадрам у самовизначенні в освітній ситуації, проектуванні й реалізації особистісних технологій.

Це, в свою чергу, потребує: отримання управліннями глибокої інформації щодо проблеми якості освіти та управлінням педагогічним процесом (управління розвитком якості освіти); визначення пріоритетних проблем, пов'язаних із специфікою виховної діяльності у сучасних умовах та з особливостями управління ними; формування інноваційної культури керівника освітнього закладу; оволодіння керівниками теоретичними засадами компетентнісного підходу в освіті та методами здійснення педагогічного моніторингу.

Реалізація даної моделі в системі післядипломної педагогічної освіти спонукає до пошуку нових технологій і форм організації навчання керівних кадрів, до розробки інструментарію визначення якості діяльності як викладача, так і керівника.

Проводиться навчання керівників закладів/установ освіти з науковими та технологічними засобами моніторингу якості освіти (формування кваліметричної моделі оцінювання якості освіти), з іншими сучасними управлінськими інноваціями. Спільно із соціологічною лабораторією інституту, відділом управлінської діяльності, кафедра управлінської діяльності визначає інтереси слухачів на курсах підвищення кваліфікації, їх потреби в новій інформації. Відповідно до цього розробляються програми та методичне забезпечення спецкурсів та спецсемінарів.

В організації навчального процесу на курсах підвищення кваліфікації головним є інтегративний підхід до побудови змісту освіти, формування цілісної системи загальноосвітніх та фахових знань, перехід до принципово нових дидактичних теорій і технологій. Викладачі кафедри працюють над формуванням та розвитком професійної компетентності керівників шкіл через лекційні, семінарські, практичні заняття під час проходження ними курсів підвищення кваліфікації, в міжкурсовий період – через теоретичні та проблемні семінари, семінари-практикуми, тренінги, консультації, творчі групи тощо.

Внаслідок вищезазначених факторів організаційно-педагогічна діяльність керівника навчального закладу спрямовується на створення в педагогічному колективі єдиних ціннісних орієнтацій, того світоглядного потенціалу, на основі якого забезпечується формування і розвиток поглядів і переконань кожного вчителя, відповідність його виховних ідеалів соціальному призначенню педагога.

Важливими завданнями в роботі з керівниками освітніх закладів є:

- оновлення змісту роботи з урахуванням концептуальних змін в системі середньої освіти у зв'язку з переходом на новий зміст, структуру і термін навчання;

- продовження роботи щодо науково-методичного забезпечення діяльності керівників освітніх закладів щодо практичної реалізації проблем освіти, а саме: 1) переходу управління (на всіх рівнях) від управління процесом до управління за результатами; 2) впровадження нових високоефективних здоров'язберігаючих та психозберігаючих технологій навчання; 3) підвищення рівня загальної культури та творчого потенціалу педагогічних працівників; 4) впровадження в навчальних закладах системи всебічної діагностики навченості, розвитку учнів; 5) створення системи моніторингового супроводу навчально-виховного процесу;

- забезпечення тематичної єдності у роботі шкільних методичних об'єднань, районних/міських методкабінетах, інститутів ППО, щодо реалізації державних та регіональних комплексних програм.

Очевидно, що кожен навчальний заклад шукає якомога ширше застосування результатів своєї діяльності. Набувши за останні роки практичного досвіду роботи, ми також здійснюємо маркетинг освітніх послуг, зокрема, пропонуємо:

- забезпечення навчального процесу на курсах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів області;
- навчання керівних кадрів закладів освіти в міжкурсовий період;
- організацію та проведення науково-практичних конференцій і семінарів;
- забезпечення навчання працівників відділів та управлінь освіти;
- наукове консультування та керівництво науковими роботами;
- рецензування науково-методичних розробок;
- організація та проведення проблемних курсів керівних кадрів закладів освіти;
- керівництво дослідницько-експериментальною роботою.

На основі системного та компетентнісного підходів розробляються критерії результатів діяльності управлінців. Формуючи критерії, ми враховуємо, думку науковців про те, що компетентність включає мобільність знань, гнучкість методу, критичність мислення [6, с.12].

Сучасний управлінець має бути мобільним, конкурентноздатним, презентувати себе на ринку праці; вміти використовувати знання як інструмент для розв'язання управлінських проблем; вміти здобувати, аналізувати та використовувати інформацію; генерувати нові ідеї; бути компетентним у спілкуванні та вміти працювати в команді; вміти запобігати конфліктам тощо.

На думку Г.Єльнікової, рушійним фактором розвитку управлінської системи, є збалансованість інтересів усіх її учасників і підструктур. „Взаємоузгодження дій управлінців та виконавців забезпечується зміною їх стосунків в управлінському процесі. Діяльність кожного з них набуває варіативності відповідно до реальних умов, які складаються в процесі досягнення спільно визначеної реальної мети. Відбувається довільна взаємоадаптація учасників управлінського процесу, що забезпечує самовдосконалення людини й одночасне вдосконалення оточуючого її середовища” [3, с.8].

Висновки... Таким чином, модернізація структури і змісту підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх навчальних закладів в інститутах післядипломної педагогічної освіти підпорядкована сучасній меті освіти, що увібрала в себе весь багатогранний спектр нових вимог до професіоналізму сучасного педагогічного працівника. Реалізація моделі формування управлінської компетентності керівників ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти спрямована на досягнення загальної мети – підвищення професійної компетентності фахівця, відповідно до сучасних вимог щодо сутності та складових його професіоналізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Болгарина В. С. Культурологічний підхід до управління школою / В. С. Болгарина. – Харків : Основа, 2006. – 112 с.
2. Імідж сучасної школи : практико-орієнтований посібник / за ред. І. Г. Єрмакова. – К., 1997.
3. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління / Г. В. Єльнікова. – К., 2003. – 133 с.
4. Освітній менеджмент : навч. посіб. / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К., 2003.
5. Павлютенков Є. М. Моделювання в системі освіти (у схемах і таблицях) / Є. М. Павлютенков. – Харків : Основа, 2008. – 128 с.
6. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання / Родигіна І. В. – Харків : Основа, 2008. – 112с.

Анотація

Л.А.Шоголева

Реализация модели формирования управленческой компетентности руководителей учебных заведений

В статье представлены пути и формы реализации модели формирования управленческой компетентности руководителя.

Ключевые слова: модель, компетентность, управленческая компетентность, системный подход, качество образования.

Summary

L.O.Shchogoleva

Realisation of the Model of Formation of Administrative Competence of Heads of Educational Institutions

The ways and forms of realisation of the model of formation of administrative competence of the head are presented in the article.

Keywords: model, competence, administrative competence, system approach, quality of formation.

Дата надходження статті:

„12” листопада 2008 р.